

Araştırma Makalesi / Research Article

**Etkin Vatandaşlık Bağlamında Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının
Türkiye’yi İlgilendiren Güncel Sorunlara İlişkin Görüşleri***Preservice Social Studies Teachers’ Views on the Current Problems Related
to Türkiye in the Context of Effective Citizenship*Hacer DOLANBAY ¹

Geliş/Received: 16.08.2024

Kabul/Accepted: 04.11.2024

Öz

Bu çalışmanın amacı, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının bir vatandaş olarak Türkiye’de ve dünyada yaşanan güncel sorunlara yönelik farkındalıklarını Türkiye ekseninde belirlemektir. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim desenine göre yürütülmüştür. Bir devlet üniversitesinin sosyal bilgiler öğretmenliği son sınıfında öğrenim gören gönüllü on öğretmen adayı ile yürütülen araştırmada, katılımcılar basit seçkisiz örneklem yöntemi ile belirlenmiştir. Veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiş ve içerik analizi ile çözümlenmiştir. Verilerin analizi sonucu Türkiye’de çözülmesi gereken ulusal sorunlar, Türkiye’nin çözmesi gereken uluslararası sorunlar, sorunların sebepleri ve sorunlara ilişkin çözüm önerileri temalarına ulaşılmıştır. Öğretmen adayları ulusal anlamda eğitimsel, sosyal, ahlaki, ekonomik, siyasi/bürokratik ve çevresel sorunların çözülmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Uluslararası anlamda Ermeni tasarısı, mülteci sorunu, AB’ye giriş, doğalgaz sorunu en fazla kullanılan kodlardır. Katılımcılar, bu sorunların sebeplerini eğitimsizlik, bilinçsizlik, medya, bürokrasi, eğitim sistemi ve kurumların sorumsuzluğuna bağlamışlardır. Çözüm olarak ulusal sorunlarla ilgili olarak toplumu eğitime, eğitimin niteliğini artırma, insanları bilinçlendirme en fazla yinelenen cevaplardır. Uluslararası anlamda ise sorunların barışçıl yollarla, ülke menfaati gözetilerek ve ekonomiyi güçlendirerek çözülebileceğini söylemişlerdir. Sonuçlar farklı çalışmalarla desteklenerek tartışılmış ve son olarak bazı önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, güncel sorunlar, etkin vatandaş, öğretmen adayı, olgubilim

Abstract

This study aims to determine the awareness of preservice social studies teachers about the current problems experienced in Türkiye and the world from the perspective of citizenship, focusing on the axis of Türkiye. The research was conducted according to the phenomenological design of qualitative research methods. In the research, conducted with ten volunteer preservice teachers studying in the final year of social studies teaching at a state university, the participants were determined by simple random sampling. The data were obtained through a semi-structured interview form and analyzed using content analysis. As a result of the data analysis, four main themes were identified: national problems that need to be solved in Türkiye, international problems that Türkiye needs to solve, the causes of these problems, and suggestions for their solutions. The preservice teachers stated that national problems related to education, social issues, morality, economy, politics/bureaucracy, and the environment should be addressed. At the international level, the most frequently mentioned issues were the Armenian recognition bill, the refugee problem, EU accession, and natural gas disputes. They attributed the causes of these problems to a lack of education, a lack of awareness, media, bureaucracy, and irresponsibility of the education system and institutions. As a solution to national problems, the most recurring suggestions were educating society, improving the quality of education, and raising public

¹ Doç. Dr., Muş Alparslan Üniversitesi, Sosyal Bilgiler Eğitimi ABD, Muş/Türkiye. E-posta: h.dolanbay@alparslan.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-9408-5636>

Önerilen Atıf/Suggested Citation: Dolanbay, H. (2024). Etkin Vatandaşlık Bağlamında Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Türkiye’yi İlgilendiren Güncel Sorunlara İlişkin Görüşleri. *Anadolu Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 8(3), 400-418.

awareness. For international issues, they suggested that these could be resolved through peaceful means, protecting our national interests, implementing appropriate policies, and strengthening the economy. The results were discussed comparatively with findings from different studies, and several suggestions were made based on the findings.

Key Words: *Social studies, current issues, effective citizen, preservice teachers, phenomenology*

1. GİRİŞ

Sosyal bilgiler dersi, 20. yüzyılın başında endüstrileşmenin getirdiği sosyal problemlere bir çözüm arayışı olarak Amerika Birleşik Devletleri'nde ortaya çıkmış ve bu dersle yetişen yeni neslin topluma karşı sorumluluklarını bilen, etkin, iyi vatandaşlar olması amaçlanmıştır (Barth, 1977; Çiçek, 2018; Puntaswari & Yogyakarta, 2019). İnsan üzerine bir çalışma alanı olan sosyal bilgiler, (Tay, Demir, 2016: 4) öğrenciye içinde yaşadığı toplumla ilgili ulusal ve evrensel değerler, politik süreçler ve temel yaşam bilgileri öğretilerek etkili bir vatandaş yetiştirmeyi amaçlar (Safran, 2014; Karaca, 2022; Yeni, 2023). Burada belirtilen etkili vatandaş, çevresinde neler olup bittiğinin bilincinde olan, sosyal ve politik çevresiyle ilgilenen ve bu konularda gönüllü biçimde görev alan kişileri ifade etmektedir (Demirkaya, Gedik, 2008; Değirmenci ve Eskici, 2019: 247). Bu sayede ders, değişen ülke ve dünya sorunlarını anlayan ve çözüm bulabilmek için çabalayan bireylerin yetişmesini sağlamaktadır (Öztürk ve Dilek, 2004: 54). Öğrenciler etkin vatandaşlar olarak içinde yaşadıkları toplumu ve dünyayı etkileyen olaylarla ilgilenmeli, diğer insanları, ülkelerini, dünyayı ve toplumsal değerlerini tanıyan, politik süreçler hakkında yeterli donanımına sahip bireyler olarak çevreleriyle ve sınıflarıyla bu konulara ilişkin fikir alışverişinde bulunmalıdır (Moffatt,1957; NCSS, 2012).

Geçmişle ve bugünle ilgilenerek çocukları yerel ve uluslararası toplumların yaşadığı sorunlarından haberdar ettiği için sosyal bilgiler önemli bir derstir (Arın ve Deveci, 2008: 171). Sosyal bilgiler dersi ile öğrencilere kazandırılmaya çalışılan etkili vatandaşlık, yaşamın içindeki güncel olaylara ilişkin farkındalık geliştirmeyi, medyada yer alan haberleri anlamlandırıp yorumlamayı içerir. Bu sayede öğrenciler çevrelerinde olup bitenlere karşı duyarlı ve ilgili, toplumsal sorunlardan haberdar, aktif vatandaşlar olarak sorumluluk sahibi, sorunlara karşı çözüm üretmek konusunda istekli vatandaşlar olarak yetiştirilebilecektir (Chapin, 2006; Kan ve Demirhan, 2019; Akkan ve Akhan, 2020). Bu bağlamda etkili vatandaş olabilmek geçmişte ve günümüzde yaşanan olaylara ilişkin bilgi sahibi olmaya ve bu bilgiler ışığında geleceğe yönelik tahminlerde bulunarak içinde bulunduğu topluma faydalı, bilinçli vatandaş olmak için çevresinde ne olup bittiğini bilmesine, güncel olaylara ilişkin bilgi sahibi olmasına ve bu olaylara ilişkin yorumlar yapabilmesine bağlıdır (Arın ve Deveci, 2008; Clark & Missingham, 2009; Akdağ, vd 2014).

Öte yandan, güncel olaylar bireyi ve ait olduğu toplumu ilgilendiren, bireyin ve toplumların karar verme ve düşünce sistemlerini etkileyen, gündemi oluşturan, insan veya doğa kaynaklı olaylar bilgisidir (Gürkan, 2009: 36). Sosyal bilgiler dersinin içeriğindeki konular yaşamdaki gerçek hayat problemleridir. Dersin amacı öğrencilere önemli sosyal becerileri kazandırarak onların sosyalleşmesini sağlamak ve onları iyi birer vatandaş olarak yetiştirmektedir (Gündoğar Bayır, 2010: 13; Sömen, 2020: 432). Bu bağlamda sosyal bilgiler dersi öğretim programlarında yer alan güncel konularla güncel olayların bağlantılı olması eğitimin niteliği açısından önemlidir (Kan ve Demirhan, 2019). Özellikle artan dijitalleşme ve getirisi olan araçlar ile yeni medyanın bilgiyi çeşitlenerek, zahmetsizce ulaştırması özelliği güncel konuların hızlı biçimde yayılımını sağlamaktadır. Güncel olayların takibi, öğrencilerin ülkelerinde ve dünyada meydana gelen toplumsal dönüşümleri ve değişimleri takip etmelerini, bilgi sahibi olarak bu konularda farkındalık ve duyarlılık kazanmalarını sağlar.

Özetle, derslerde güncel olaylara yer vermek ve güncel olayları bilmek etkin vatandaş olmanın gereklerinden biridir (Welton & Mallan, 1999: 337; Eryılmaz, 2015: 9).

Etkili vatandaş yerel, ulusal ve küresel düzeyde insanlığı etkileyen olay ve problemlerin farkındadır. Çevresinde gelişen sosyal olaylarla ilgili sorgulamalar yaparak farklı bilgi ve düşünceleri çözümler ve değerlendirir (Ersoy, 2019: 157). Etkin ve iyi vatandaş yetiştirmeyi amaçlayan sosyal bilgiler dersinin programları değişen ülke ve dünya sorunlarını tanımlayan, anlayan ve çözüme ulaştırmak için çalışan bireyleri yetiştirme sorumluluğuna sahiptir (Öztürk ve Dilek, 2004). Programı temelde bilgi, beceri ve değer bütünlüğüyle açıklamak mümkündür. Öte yandan Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi'nde belirlenmiş olan yetkinliklerden biri *sosyal alan ve vatandaşlıkla ilgili yetkinliklerdir*. Buradaki sosyal alanla ilgili yetkinlik, bireyin değişen toplum ve çalışma alanına etkin ve yapıcı biçimde katılmasını sağlayacak, olası çatışmaları çözecek özelliklerle donatılmasına imkân verecek davranış biçimlerini kapsamaktadır. Vatandaşlıkla ilgili olan yetkinlik ise bireyleri, sosyal ve siyasal kavram ve yapılarla ilişkin bilgiye, demokratik ve aktif katılım kararlılığına dayalı olarak çağdaş yaşama katılmaları için yetiştirmektir (Köksal, 2019: 1). Program, öğrencinin katılımcı olmasını, aynı zamanda ülkesini ve dünyayı ilgilendiren konular üzerine duyarlı düşünceler geliştirebilmesini amaçlar (Karaca, 2022).

Ulusal ve uluslararası boyutta toplumu ilgilendiren günümüz dünya sorunlarıyla öğrencilerin yüzleşmesi, toplumun büyük kesimini ilgilendiren güncel toplumsal sorunlardan haberdar olmaları ve sorunlar karşısında bilinçli bireyler olarak yetişmeleri konusunda eğitim ve öğretim süreci anahtar rol oynamaktadır. Eğitim öğretim sürecindeki paydaşların en önemli unsurlarının başında şüphesiz öğretmenler gelmektedir (Uymaz, 2021: 62). Bu bağlamda sosyal bilgiler öğretmenleri ister hizmette ister hizmet öncesinde olsunlar, içinde yaşadıkları toplumu ve dünyayı etkileyen olaylarla ilgilenmeli, olaylara yönelik sorumluluk ve duyarlılık duyan bireyler olmalıdırlar. Dünya sorunları kapsamında öğretmen eğitimi programlarına dâhil edilecek eğitimin öncelikli amacı, öğretmen adaylarının günümüz dünya sorunları hakkında bilgi sahibi olmalarını, sorunlar karşısında bilinç ve duyarlılık kazanmalarını ve elde edilen bilgi, beceri ve tutumları paylaşma gücü edinmelerini sağlamak olmalıdır (Yazıcı ve Arıbaş, 2011).

Aktif ve katılımcı vatandaş hâline getirme amaçları düşünüldüğünde, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının günümüz dünya sorunlarına ilişkin bilgilerinin araştırılması, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının bu sorunlara yönelik bilgilerinin ve bakış açılarının belirlenmesi açısından önem teşkil etmektedir (Kılıçoğlu, Karakuş ve Öztürk, 2012). Bu nedenle yapılan bu çalışma sosyal bilgiler dersini verecek olan öğretmen adaylarının ulusal ve uluslararası sorunlar hakkındaki görüşlerini belirlemesi ve bu sayede gündeme ilişkin farkındalıklarını ortaya çıkarması açısından oldukça önemlidir. Alan yazın incelendiğinde, güncel olayların sosyal bilgiler dersinde kullanımının derse, öğrencilere ve öğrencilerin eleştirel yönelim ya da problem çözme gibi becerilerine ilişkin etkilerine dair yapılmış çok sayıda araştırmanın olduğu görülmektedir (Paykoç, 1989; Haas ve Laughlin, 2000; Gürkan, 2009; Gürdoğan, Bayır, 2010; Eryılmaz, 2015; Sömen, 2020; Sağlamgöncü ve Deveci, 2023). Güncel olayların derste kullanımına dair öğretmen adayı görüşlerinin alındığı çalışmalar da bulunmaktadır (Mentiş, Taş ve Özkartal, 2016; Clark, Schmeichel, & Garrett, 2021; Öztürk, Yaylak ve Öztürk, 2021). Bununla birlikte, doğrudan ülke ve dünya meselelerini ilgilendiren güncel olaylara yönelik sorunları ve çözüm yollarını öğrenciler üzerinden araştıran çalışma sayısı oldukça azdır. Bu bilgiler ışığında çalışmanın amacı, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının bir vatandaş olarak Türkiye'de ve dünyada yaşanan

güncel sorunlara yönelik farkındalıklarını Türkiye ekseninde belirlemektir. Bu çerçevede aşağıdaki araştırma sorularına cevaplar aranmıştır:

- Öğretmen adaylarının Türkiye ile ilgili ulusal ve uluslararası konulara ilişkin sorunlar hakkındaki görüşleri nelerdir?
- Öğretmen adaylarının görüşlerine göre bu sorunların sebepleri nelerdir?
- Öğretmen adaylarının görüşlerine göre bu sorunların çözüm yolları nelerdir?
- Öğretmen adaylarının bu sorunlara ilişkin farkındalıkları nasıldır?

2.YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma nitel araştırma çerçevesinde olgubilim desenine göre hazırlanmıştır. Nitel araştırmalar genellenebilirliği sınırlı olmakla beraber az sayıda kişi ile daha derinlemesine bilgi ortaya çıkarabilmeyi amaçlayan yöntemlerdir (Patton, 2014) Olgubilim deseninde katılımcıların bir olguyla ilgili deneyimlerini, olguya yüklenen anlamları ortaya koyabilmek amaçlanmaktadır (Creswell, Hanson, Clark Plano ve Morales, 2007). Öğretmen adaylarının ulusal ve uluslararası sorunlara yönelik fikirlerini, deneyimlerini ve bunlara yönelik çözümlerini ortaya çıkarmayı amaçladığından araştırma bu desende yapılandırılmıştır.

2.2.Çalışma Grubu

Araştırmanın katılımcı grubunu 2024-2025 akademik yılında bir devlet üniversitesinin Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalında öğrenim gören beş kız, beş erkek toplam on son sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Çalışma grubunun belirlenmesinde seçkisiz örnekleme yöntemlerinden basit seçkisiz örnekleme modeli tercih edilmiştir. Basit seçkisiz örnekleme, her bir örnekleme birimine eşit şekilde seçilme olasılığı vererek seçilen birimlerin örnekleme alındığı yöntemdir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2014: 85). Katılımcıların gizliliğinin korunmasını sağlamak için her bir katılımcıya “Ö1- Ö8” gibi rumuzlar verilmiştir.

Tablo 1: Araştırma Grubunda Yer Alan Öğretmen Adaylarına İlişkin Demografik Veriler

Mahlas	Cinsiyet	Yaş	Memleket
Ö1	E	23	Muş
Ö2	K	22	Bingöl
Ö3	K	22	Muş
Ö4	K	21	Muş
Ö5	E	23	Diyarbakır
Ö6	E	22	Diyarbakır
Ö7	E	21	Elâzığ
Ö8	E	30	Bitlis
Ö9	K	26	Ağrı
Ö10	K	23	Van

2.3. Veri Toplama Araçları ve Verilerin Analizi

Araştırmanın verileri dört asıl ve yedi sonda sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılarak elde edilmiştir. Görüşme, sözlü iletişim yoluyla veri toplama tekniğidir (Karasar, 2006:165). Görüşme formu, benzer konulara yönelmek yoluyla değişik insanlardan aynı tür bilgilerin alınması amacıyla hazırlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011:119). Soruların oluşturulma aşamasında iki sosyal bilgiler alan uzmanından uzman görüşü alınmıştır. Soru sayısında değişiklik olmamış ancak beş olan sonda sayısına iki sonda soru eklenmiştir. Görüşmelerden elde edilen veriler içerik analizine tabi tutularak, belirli kodlar altında toplanarak sunulmuştur. Daha sonra kodlamalar birleştirilerek genel kategoriler ve alt kategoriler oluşturulmuştur. Araştırmacı tarafından hazırlanan tabloda, genel kategori varsa alt kategori yapılmış, kodların hangi öğrenci tarafından söylendiği ve kaç defa yinelendiği belirtilmiştir. Araştırmanın güvenilirliğini sağlayabilmek için bir alan uzmanından analizleri tekrarlaması istenmiştir. Kodların ve temaların çapraz kontrol ederek çözümlenmesi sonucunda Miles ve Huberman'ın güvenilirlik formülüne göre iki kodlayıcı arasındaki tutarlılık %88'dir. Güvenirlik = Görüş Birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı) (Miles ve Huberman, 1994).

2.4. Araştırmanın Etiği

Bu araştırmanın kavramsal çerçevesinin hazırlanması, veri toplama araçlarının uygulanması, verilerin toplanması, verilerin analizi ve yorumlanması aşamalarının tamamında etik kurallara uygun hareket edilmiştir. Karşılaşılacak tüm etik ihlallerde ANKAD Yayın Kurulu'nun hiçbir sorumluluğu bulunmamaktadır. Tüm sorumluluk yazarlara aittir. Bu çalışmanın ANKAD dışında herhangi bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiş olduğunu taahhüt ederim. Yapılan bu çalışmada "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler" başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Araştırma için Muş Alparslan Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulunun 30.05.2022 tarih, 8 sayılı toplantısı ve 45 numaralı karar ile yazısı ile etik kurul izni alınmıştır.

3.BULGULAR

Verilerin analizi sonucu elde edilen bulgular araştırma sorularına bağlı olarak belirlenen temalar, kategoriler ve kodlar çerçevesinde verilmiştir. Araştırmada görüş çeşitliliğini sağlamak için tüm katılımcıların görüşlerine yer verilmiştir.

3.1. Türkiye'de Çözülmesi Gereken Ulusal ve Uluslararası Sorunlara İlişkin Bulgular

Çalışmada öğretmen adaylarına ilk olarak "Ülkemizde çözülmesi gereken ulusal sorunlar neler olabilir?" sorusu sorulmuştur. Öğretmen adaylarına göre öncelikli olarak çözülmesi gereken ulusal sorunlar eğitim, toplum, ahlak, ekonomi, siyaset ve çevre konularını kapsamaktadır. Soru göreceli olduğundan, öğretmen adaylarının her bir konu kapsamında vermiş olduğu cevaplar farklıdır. Buna ilişkin analiz sonuçları Tablo 2'de verilmiştir:

Tablo 2: Türkiye'de Çözülmesi Gereken Ulusal Sorunlara İlişkin Görüşler

Temalar	Kategoriler	Kodlar	F
	Eğitim	Sistemin sürekli değiştirilmesi	5
		Her ilde üniversite	5
		Fırsat eşitsizliği	5

Ulusal sorunlar		Sınavlar (YKS, SBS)	4
		Eğitimin kalitesizleşmesi	4
		Okuma alışkanlığının olmaması	4
	Sosyal	Kadın cinayetleri	8
		Kültürel çatışmalar	5
		Kuşak çatışması	5
		Toplumsal anlayışsızlık	4
		İdeolojik sorunlar	2
		Cinsiyet rolleri	2
	Ahlaki	Medyanın olumsuz etkisi	9
		Kültürel / ahlaki yozlaşma	8
		Özenti	8
		Sosyal medya bağımlılığı	7
		Aile içi iletişimsizlik	5
		Tabu konular	2
	Ekonomik	İşsizlik	9
		Enerji üretememe	7
		Üretimin azalması	6
		Enflasyon	6
		Öğretmen ataması	5
	İthalat-ihracat sorunu	4	
Siyasi / Bürokratik	Torpil	6	
	Siyasilere güvensizlik	6	
	Bürokrasinin ağır işlemesi	5	
	Kürt sorunu	5	
	Liyakatsizlik	3	
Çevre	Kirlilik	7	
	Orman yangınları	6	
	Küresel ısınma	5	
	Trafik	4	
	Çarpık kentleşme	3	

Tabloda görüldüğü üzere ulusal sorunlar temasına ait birinci kategori **eğitim**dir. Öğretmen adayları tarafından eğitim sisteminin sürekli değiştirilmesi, her ilde üniversite açılması, eğitimde fırsat eşitsizliğinin oluşması ve sınavlar sorun olarak görülmektedir. Bu soruna ilişkin doğrudan alıntılardan bazıları şu şekildedir: **Ö1**: “Eğitimin nitelikli olduğunu düşünmüyorum çünkü öğretmenlerin lisans eğitiminde gördükleri eğitim hem de öğretmenlik mesleğine atanma süreçlerinde karşılaşmış oldukları sınav ve mülakat sisteminde nitelikli öğretmen sürecinden geçemediklerini düşünüyorum.” Bir diğer katılımcı olan **Ö3** ise

“Sistemin belli şekilde oturtulamaması, sorunun kaynağının öğrenilmeden sürekli değişmesi bu alandaki en önemli sorundur.” sözleriyle durumu açıklamıştır. YKS- SBS gibi sınavların yıkıcı etkisi ile sınıfların çok kalabalık olmasına vurgu yapan Ö9 da “Eğitimle ilgili sorunlar, sınavlar var mesela. Bütün çocukların boğuşmak zorunda kaldığı, bence en güncel konulardan biri o. İşte YKS sınavları, KPSS, SBS sınavları. Bu sınavlar çocukların üzerinde büyük baskılar yapıyor. Öğretim açısından da bazı problemler var.” sözleriyle düşüncesini açıklamıştır.

Ulusal sorunlarda çoğunluğun görüşüne göre elde edilen ikinci kategori **sosyal** sorunlardır. Tablo 2’de görüldüğü üzere öğretmen adayları sosyal / toplumsal alanda yaşanan sorunlar olarak çoğunlukla kadın cinayetleri, kültür ve kuşak çatışmaları ile toplumsal anlayışsızlık sorunlarına vurgu yapmışlardır. Bu konuda Ö2, “Toplumsal sorunların başında ne yazık ki kadına şiddet ve kadın cinayetleri gelmektedir. İnsanların temel haklarından ve en önemli hakkı olan yaşama hakkı engellenmektedir. Toplumumuz için kanayan yara hâline gelen bu sorun ne yazık ki gündün güne artmaktadır.” derken; Ö7 ise “Şu anda siyasi ve ideolojik olarak çok fazla çatışmanın olduğu bir dönemdeyiz. Kimse kimseyi dinlemiyor. Takım tutar gibi ideolojilere sahipler ve bunu körü körüne inanarak savunuyorlar. Çok kültürlü olmasak da farklı kültürlere sahip bir ülkeyiz. Doğu ile Batı arasında zaman zaman yaşanan kötü muameleler kültürel çatışmamızın örneğidir.” sözleriyle toplumdaki anlayışsız tutum ve kültürel çatışmaları vurgulamıştır. Öğrenciler özellikle Türkiye’nin doğusundan ve batısından gelenler arasında dil, eğlence ve düşünce yapısı gibi konularda farklılıklar olduğunu ve bunun zaman zaman önyargıya ve çatışmaya neden olduğunu ifade etmektedir. Ö5 ise “Çocuklar medya ve özellikle sosyal medyada gördüklerini uyguluyor ve onlara uyduğu için belli bir süre sonra asimile oluyor. Yani kendi bilincini kaybediyor. Daha çok medyaya bağlı bir hâle geliyor. Böyle olduğunda ister istemez kuşaklar arası çatışmalara da sebebiyet verebiliyor.” açıklamasıyla kaynağını medyaya dayandırarak kuşak çatışması sorununa vurgu yapmıştır.

Ulusal sorunlardan üçüncü kategori **ekonomik** sorunlardır. Öğretmen adayları ekonominin şu an çözülmesi gereken en önemli sorunlardan biri olduğunu düşünmektedir. Bu kapsamda en fazla işsizlik, enerji üretememe, üretimin azalması ve enflasyon konularına vurgu yapmışlardır. Ö10 bu konuda “Enerji... Ülkemiz kurulduğundan beri zaten enerji var olan bir problemimiz. Bence en önemli sorunlarımızdan biri bu.” derken; Ö1, “Üretime çok önem verilmesi, desteklenmesi gerekiyor. İşsizlik, özel sektörde çalışanların azalması... Buna ek olarak kentleşmenin artmasıyla tarıma önem verilmemesi, tarımla uğraşan insan sayısının azalması. Doğalgazın ve petrolün dışarıdan alınması. Tüm bunlar kaderimizin başkalarının elinde olması anlamına geliyor.” sözleriyle hem işsizliğe hem üretime ve enerji sorununa vurgu yapmıştır. Bir diğer katılımcı olan Ö3 ise “Enerji üretimi temel sorun. Bor madenimiz var. İstese kullanırız ama çalışacak kalifiye elemanımız yok.” sözleriyle enerji üretememe ve nitelikli çalışan olmaması sorunlarına değinmektedir. Ö4 ise ekonomi koşunda şu sorunların olduğunu düşünmektedir: “İşsizlik var. Yoksulluk var. Enerji üretemiyoruz. Doğalgaz en büyük sorunlarımızdan biri. Elimizde doğal kaynaklar var. Rüzgâr enerjisinden, güneş enerjisinden yararlanabiliriz, dışa bağımlı olmaktan kurtulabiliriz” Öğretmen adaylarının sosyal bilgiler bölümünden olması ve atama sayılarındaki azlıktan dolayı işsizlik konusuna vurgu yapmış olabilecekleri düşünülmektedir. Yüksek enflasyon oranları, tarım ve hayvancılıkta üretim yapamama ve enerji üretememe ise katılımcıların nerdeyse hepsinin bahsettiği sorunlardır. Doğu ve güneydoğu Anadolu bölgesindeki şehirlerden gelen öğretmen adaylarının ailelerinin çoğu çiftçidir. Bu nedenle tarımsal üretimin azalması ve üretim yapamama sorununa değindikleri düşünülmektedir.

Araştırmanın bulgularına göre öğretmen adaylarının çözülmesi gerektiğini düşündükleri ulusal sorunlardan bir diğeri **ahlaki** sorunlardır. Bu alanda öncelikli çözülmesi gereken sorunlar ise medyanın olumsuz etkisi, sosyal medya bağımlılığı, kültürel-ahlaki yozlaşma ve özentidir. Bu konuda görüş bildiren **Ö7**, “*Teknoloji hızla gelişti. Tüm dünyayla iletişim kurabileceğimiz bir dünyaya ulaştığımız için herkes herkesle iletişim kurabiliyor. Bu da büyüklerle gençler arasında kültür çatışması yaratıyor. Ailede iletişimsizlik oluyor. İnternet ve teknoloji bağımlılığı var.*” ifadeleriyle internet ve teknoloji bağımlılığına ve bunların sonucu olarak ailede iletişimsizlik, kültür çatışması, kuşak çatışması olgularına vurgu yapmaktadır. **Ö9** ise şu ifadeleri dile getirdi: “*Teknoloji, internet günlük yaşama çok fazla girdi. Basında yer alan cinsellik ve tecavüz konularının medyada çokça yer almasından endişe duyuyorum.*” **Ö10**, “*Medya bizi ahlaki, toplumsal açıdan çok yozlaştırdı. Özenti yaratıyor. TikTok var, bu bir sorun. Sosyal medya bilinçli kullanılmadığında bir sorun.*” sözleriyle medya ve sosyal medyanın meydana getirdiği ahlaki yozlaşma ile özenti kavramlarına vurgu yapmıştır. Öğretmen adaylarının yaşanan ahlaki sorunları çoğunlukla medya ve sosyal medyayla ilişkilendirdikleri göze çarpmaktadır. Ulusal sorunlardan bir diğeri **siyasi/bürokratik** sorunlar kategorisidir. Öğretmen adayları en fazla torpil olayı, siyasilere olan güvensizlik, bürokrasinin ağır işlemeden şikâyetçi olmuşlardır. Bu konudaki doğrudan alıntılardan bazıları şunlardır: **Ö8**, “*Bürokraside işini iyi yapmak değil de işini devam ettirmek çabası hâkim. Koltuk sevdası ve torpil olayı var.*” ifadelerini kullanırken; **Ö5** “*Bana göre siyasiler samimi değil. Televizyonda görüyoruz, çıkıyorlar, örneğin meclis toplantıları oluyor. Birbirlerine sövüyorlar, bağırıyorlar ama ondan sonra aynı masada oturup yemek yiyorlar*” sözleriyle düşüncelerini açıklamıştır. **Ö1** ise “*Bürokrasi çok yavaş ilerliyor. Bir sorunla karşılaştığımızda, maalesef onu halletmek için en az bir günümüzü ayırmamız gerekiyor. Devlet dairesinde çalışan kişilerin herkese yaklaşımı aynı değil, torpil var.*” ifadeleriyle hem bürokrasinin yavaş ilerlemesine hem de torpil olayına vurgu yapmıştır. Çalışmada Kürt sorunu ve terör konusuna da vurgu yapılmıştır. Burada öğretmen adaylarının Kürt sorunu olarak ifade ettiği ayrımcılık meseleleri sosyal olarak çözülmesi gereken sorunlardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Fakat burada dikkat çeken şey öğrencilerin toplumsal açıdan ayrımcı/ötekileştirilmiş olarak hissetmemeleri dışardan oluşturulmaya çalışıldığını düşünmeleridir. Bu konuda **Ö8** şunları söylemektedir: “*Terör belası var insanımızı birbirine düşüren ve ülke açısından büyük bir problem olan. Ben de kürdüm ama bu meseleyi oluşturan bizler değiliz dış mihrakların oluşturduğu problemi biz kendimizi yaralayarak devam ettiriyoruz. Bizden çok şey götürüyor. Harcanan paralar bu ülkeyi yeniden inşa ederdi.*” **Ö7** ise; “*İlk geldiğim yıl nereli olduğum soruluyordu. Kürt mü yoksa Türk mü olduğumu araştırıyorlardı. Benim gibi batıdan gelenler sorun yaşıyorlar kültürel ayrılık bu. Ama siyasi sebeplerden dolayı çoğu insan bunu göremiyor. Dışardan oluşturuyorlar.*” Sözleriyle düşüncesini açıklamıştır.

Ulusal sorunlarda son kategori **çevre** sorunlarıyla ilgilidir. Tablo 2’de görüldüğü üzere öğretmen adayları çevre konusunda kirlilik, orman yangınları ve bilinçsizliği ülkemizin çevre ile ilgili çözülmesi gereken önemli ulusal sorunları olarak görmektedir. Bu konuyla ilgili olarak **Ö2** “*Çevresel sorunlar denilince akla ilk gelen çevre kirliliği ve küresel ısınmadır.*” derken; **Ö10** ise “*Ülkemizde çevresel sorun olarak özellikle büyük kentlerdeki çarpık kentleşme, onun beraberinde getirdiği trafik problemi önemli.*” sözleriyle çarpık kentleşme ve trafik konusuna vurgu yapmıştır. **Ö4** de benzer şekilde küresel ısınma ve çarpık kentleşme konularına vurgu yapmıştır: “*Küresel ısınma en temel sorun. Orman yangınları da küresel ısınmanın bir sorunu bence, kişilere bağlı oluştuğunu düşünmüyorum. Çarpık kentleşme de var.*” Genel olarak verilen cevapların ülkede yaşanan ulusal sorunları kapsadığı

göze çarpmaktadır. Küresel konular hakkında yeterince bilgili öğretmenlere ve öğretmen adaylarına sahip olmak çok önemlidir (Berman, 1990).

Araştırmada öğretmen adaylarına Türkiye’de çözülmesi gereken uluslararası sorunların neler olabileceği sorusu soruldu. Buna yönelik analizler aşağıda sunulmaktadır:

Tablo 3. Türkiye’de Çözülmesi Gereken Uluslararası Sorunlara İlişkin Görüşler

Temalar	Kategoriler	Kodlar	F
Uluslararası sorunlar	Sorunlar	Mülteci sorunu	8
		Ermeni tasarısı	5
		AB’ye girme	3
		Doğalgaz sorunu	1

Tabloda görüldüğü gibi öğretmen adayları çoğunlukla mülteci sorunu, Ermeni tasarısı, Avrupa Birliği’ne (AB) girme ve doğalgaz sorununu Türkiye’de çözülmesi gereken uluslararası sorunlar olarak görmektedir. Bu konuda **Ö5** şunları söylemektedir: “*Şu an Türkiye’nin mülteci sorunu var. Çünkü Suriye’den binlerce insan geldi bize. Ayrıca güncel olarak Rusya-Ukrayna savaşı var. Yirmi bin Ukraynalı Türkiye’ye geldi. Böyle olunca bu da bizim maddi kaynaklarımızın daha çabuk tükenmesine yol açıyor.*” Aynı konuda **Ö1** ise “*Mültecilerin çoğu bizim ülkemizde yaşıyor ve herhangi bir batı ülkesine geçişlerine izin verilmiyor. Her ülkeye eşit oranda mülteci gönderilmesine ilişkin çalışmalar yapılabilir. İki sene önce İstanbul’a gittim ve iş bulamadım. Çünkü çok az ücret vermek istediler. Alternatifim vardı: Suriyeli gençler. Ucuz iş gücü olduğu için ülkenin her yanına yerleşmişler. Biz vatandaşlar iş bulamıyoruz.*” ifadelerini kullanmaktadır. AB konusunda **Ö8**, “*Yıllardır AB’ye girmeye çalışıyoruz. Coğrafi kaynaklarımız, jeopolitik konumumuz vazgeçilmez bir ülkemiz olduğunu gösteriyor. Giren ülkelerden eksikimiz yok.*” demiştir. Hem mülteci sorunu hem de AB’ye girme konusunda öğretmen adaylarının yürütülen politikardan hoşnutsuz oldukları dikkati çekmektedir. Bir diğer öğretmen adayı olan **Ö6** “*Her ne kadar şu an unutulmuş gibi görünse de rafa kaldırılmış gibi olsa da büyük bir sıkıntı hocam. Bunu yapmak isteyenler dış mihraklardır, bundan besleniyorlar.*” Sözleriyle düşüncesini açıklamıştır. Doğalgaz sorunu ise sadece bir öğrenci tarafından dile getirilmiştir. Mülteci sorunu hâlihazırda gündemimizde olan bir konu olduğundan öğretmen adayları tarafından en fazla dile getirilen uluslararası sorundur. Bununla beraber zaman zaman tartışılmaya açılan Ermeni tasarısı ve AB’ye girme konularının öğretmen adayları tarafından çözülmesi gereken sorun olarak söylenmesi dikkat çekicidir.

3.2. Türkiye’de Çözülmesi Gereken Sorunların Sebeplerine İlişkin Bulgular

Çalışmada öğretmen adaylarına açıklamış oldukları ulusal ve uluslararası sorunların sebeplerinin neler olabileceği sorusu yöneltildi. Buna ilişkin veriler aşağıdaki Tablo 4’te gösterilmiştir.

Tablo 4: Ulusal ve Uluslararası Sorunların Sebeplerine İlişkin Görüşler

Temalar	Kategoriler	Kodlar	F
Ulusal sorunlar	Sebepler	Eğitimsizlik	8
		Bilinçsizlik	5
		Medya	3
Uluslararası sorunlar		Bürokrasi	2
		Kurumların sorumsuzluğu	1

Tabloda görüldüğü gibi öğretmen adayları ulusal sorunların sebeplerinin çoğunlukla eğitimsizlik, bilinçsizlik ve medyadan kaynaklandığını düşünmektedir. Bu konuda **Ö2** şunları söylemektedir: *“Yaşanan bu sorunların tamamı eğitimsizlikten ve ihmallerden oluşmaktadır. Ekonomik sorunların da baş gösterdiği bu dönemde eğitime gereken önemin verilmemesi insanlarda çeşitli sapmalara neden olmakta ve bu sorunları oluşturmaktadır.”* **Ö6** ise birkaç nedeni işaret etmektedir: *“Eğitimsizlik, bilinçsizlik, bilimden geri kalmışlığımız, zamanımızı sosyal medyada geçirmemiz, zamanımızı heba etmemiz.”* Diğer yandan **Ö8** ise tıpkı diğer iki arkadaşı gibi sorunların sebebini medyaya bağlamaktadır: *“En ufak bir temas, ilişki yok, sadece telefon ve medya var. Medya ahlakı yok. Eğer medya iyileştirilmezse bu sorunlar devam edecek. Özellikle yeni neslin ahlakı çok zayıflayacak.”* demıştır. Cevapların detaylı analizi yapıldığında ulusal sorunların çoğunlukla eğitimsizlik ve bilinçsizlikten kaynaklandığını düşünülüyor görülmektedir. Öte yandan tabloda görüldüğü üzere katılımcılar uluslararası sorunların sebeplerine yönelik yeterince görüş belirtememişlerdir. Öğretmen adayları AB’ye girişin bürokratik açıdan yetersizlik nedeniyle olmadığını düşünmektedirler. Benzer şekilde AB’ye giriş ve mülteci sorununda da ilişkili kurumların sorumsuzluğundan kaynaklandığını ifade etmişlerdir. Bu konuda **Ö1** *“AB’ye giriş, İsrail gerginliği... Siyaset şeffaf değil, arka planda nelerin döndüğünü bizlere yansıtmıyorlar. Gündemden bazı şeyler hemen silinebiliyor. Bürokrasi de yetersiz”* derken; **Ö9** ise *“Uluslararası konularda hem bakanlıklar ve alt kurumlar sorumluluk almıyor, hem de muhalefet peşine düşüp ne olduğunu umursamıyor.”* sözleriyle bu konudaki eleştirisini ortaya koymaktadır.

3.3.Sorunların Çözümüne İlişkin Bulgular

Araştırmada son olarak Türkiye’nin çözmesi gereken ulusal ve uluslararası sorunlara ilişkin çözüm önerilerinin neler olabileceği sorulmuştur. Buna ilişkin analiz Tablo 5’te sunulmaktadır:

Tablo 5: Ulusal ve Uluslararası Sorunlara İlişkin Çözüm Önerilerine Dair Görüşler

Temalar	Kategoriler	Kodlar	F
Çözüm önerileri	Ulusal	Toplumu / kadınları eğitme	9
		Eğitimin niteliğini artırma	5
		İnsanları bilinçlendirme	3
		Özgün sistemler oluşturma	3
		Medyayı denetim	3
		Fırsat eşitliği	3
	Uluslararası	Barışçı yollar	7
		Ülke menfaati gözetilmeli	5
		Doğru politika üretme	3
		Ekonomiyi güçlendirme	3

Tabloda 5’te görüldüğü üzere öğretmen adaylarının yarıya yakını eğitim konusuna vurgu yaparak eğitimin sorunları çözmeye etkili olacağını düşünmektedir. Bu konuda **Ö3** *“Bilinçli olmak ve okumak. Çoklu bakış açısına sahip olmak bizi çözüme götürür. Devletin, iktidarın, medyanın sorumlu olması gerekir.”* sözleriyle bütün kategorilere ilişkin çözüm önerileri getirmiştir. **Ö6** ise *“Sosyal yapı, ekonomi, ahlak hepsi birden düzeltilmelidir. İnsanların eğitilmesi gerekir, en büyük sıkıntımız bu. Dışarıdan alınmayan, kendi anlayışımıza, gelenek göreneğimize uygun eğitim sistemimizi, kendi hukuk sistemimizi oluşturmamız.”* ifadeleriyle

düşüncesini açıklamıştır. Çalışmada uluslararası sorunların çözümü konusunda ilgili yapılan yorumlar incelendiğinde, katılımcıların çoğunun sorunların “ülke menfaatlerini gözeterek” “barış” içinde çözülebileceğini düşündükleri görülmektedir. Örneğin **Ö1** “Uluslararası sorunlarda politikacılarla görüşülebilir. Kurum, kuruluş ve örgütlerin görüşleri alınarak kendi çıkarlarımızdan taviz vermeden barışçıl çözümler geliştirilebilir.” derken; **Ö2** ise “Uluslararası sorunlarda ekonomik teşvikler ile halk yerli malına yönlendirilebilir ve ekonomide dışa bağımlılık azaltılabilir. Ülkemizin güvenliğinde oluşabilecek durumlar için yasalar çıkarılabilir.” demiştir. Öğretmen adayları yürütülen politikaları eleştirmekte ve farklı politikaların geliştirilmesini talep etmektedirler. Bu konuda **Ö4** “Uluslararası sorunlar için doğru politikalar benimsenmelidir.” demiş; **Ö7** ise “Yürütülen politikalar barışçıl olmalı ama millî menfaatler de göz önünde tutulmalıdır.” ifadelerini dile getirmiştir. Sorunların çözümüne yönelik bütüncül bir değerlendirme yapılırsa eğitimin ve bilinçlendirmenin ön planda tutulduğu, içeride ve dışarıda doğru politikalar üreterek ülke faydasını gözetken, millî değerleri koruyarak özgün sistemleri oluşturan ve ekonomik anlamda güçlendirmeyi amaçlayan bir tutuma sahip olunduğunu söylemek mümkündür.

3.4. Öğretmen adaylarının farkındalıklarına yönelik bulgular

Öğretmen adaylarının Türkiye'nin çözmesi gereken ulusal sorunlara yönelik duyarlı oldukları ve farkındalıklarının olduğu görülmektedir. Yukarıda verilen bulgularda görüleceği üzere eğitim, sosyal meseleler, ahlaki, ekonomik, siyasi/ bürokratik ve çevre konularında kapsamlı açıklamalarla görüşlerini belirtmişlerdir. Vurgulanan sorunların güncel olması öğretmen adaylarının gündemi takip ettikleri, güncel sorunlarla ilgilendikleri, uluslarına ait meselelere yönelik çözüm önerileri geliştirebildiklerini göstermektedir. Bu yönüyle öğretmen adaylarının etkin vatandaş olma becerilerine sahip olduklarını söylemek mümkündür. Benzer şekilde uluslararası sorunlara yönelik fikirlerinin olduğu, sorunları farklı örneklerle açıklayarak dile getirdikleri göze çarpmaktadır. Bununla beraber sorunların çözümüne yönelik çözümler geliştirebilmelerine rağmen ulusal sorunlar kadar ayrıntılı ve derin açıklamalarda bulunamadıkları dikkati çekmektedir. Bunun nedenleri tam olarak belirlenememiş olsa da araştırmacının gözlemleri arasında öğretmen adaylarının devlete yönelik bir eleştiri yapmaktan kaynaklı ceza alma korkusu ve konuya olan ilgisizlikleri sayılabilir.

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Alan yazın taramasında bu araştırmayla doğrudan benzer amaçta yapılan bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle bazı konularda benzer sorunlara odaklanan çalışmalar incelenerek onlar üzerinden bir tartışma oluşturulmuştur. Araştırmada katılımcıların öncelikli olarak çözülmesi gereken ulusal sorunlara verdikleri cevaplar incelendiğinde eğitim, sosyal alan, ahlak, ekonomi, siyaset-bürokrasi ve çevre kategorilerinde en fazla “sürekli değişen sınav sistemi, her ilde üniversite açılması, kadın cinayetleri, medyanın olumsuz etkisi, işsizlik, torpil ve kirlilik” konularına değindikleri görülmektedir. Katılımcıların üzerinde sıklıkla durdukları konu eğitimidir. Sınav sistemi, barajın kaldırılması, ezberci sistem gibi sebepler yanında üniversite sayısının artışının da eğitimi kalitesizleştirdiğini düşünmektedirler. Fırsat eşitsizliğinin mevcut olduğu yorumunun araştırmanın katılımcı grubunun Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinden gelen öğrencilerden oluşması, bu öğrencilerin sosyoekonomik nedenlerden dolayı yazın çalışmak için başka şehirlere gitmeleri nedeniyle yapıldığı düşünülebilir. Öğrenciler burada kendilerinin mevsimlik işçiliklerine de vurgu yapmışlardır. Zira çalışmaya katılan öğrencilerin yarısı kışın öğrenci, yazın ise mevsimlik işçi olarak çalışmaktadır. Yılmaz ve

Altinkurt'un (2011) çalışmasında öğretmen adayları eğitimle ilgili olarak sınavlar, eğitimde fırsat eşitsizliği kavramlarına vurgu yapmaktadır. Çelikten, Şanal ve Yeni (2005) ise öğretmenlik mesleği ve özelliklerine yönelik çalışmalarında eğitim ile ilgili sorunların nedenini eğitim sisteminin sürekli değişmesi ve nitelikli eğitimin verilememesi ile açıklamaktadır. Her iki çalışmanın sonucu da bu araştırmanın sonuçlarını desteklemektedir. Araştırmada öğretmen adayları ekonomiyle ilgili en önemli sorunların işsizlik, üretimin azalması ve enerji üretememe olduğunu söylemişlerdir. İbret, Karasu-Avcı ve Recepoğlu'nun (2016) çalışmasında her ne kadar sosyal alanda çözülmesi gereken bir sorun olarak yer verilse de işsizlik ve enerji üretememe sorunları çoğunlukla önemli bulunan sorunlardır. Bahsedilen çalışma ile bu araştırmada benzer şekilde öğretmen adayları atanamama endişesi taşımaktadır. Ülkemizde ve dünyada var olan enflasyon ve ekonomik krizin bütün öğretmen adayları tarafından takip edildiği dikkati çekmektedir. Öğretmen adayları Türkiye'de çözülmesi gereken en önemli sosyal sorunun kadın cinayetleri, kültürel çatışma ve kuşak çatışması olduğunu ifade etmişlerdir. Karagözoğlu'nun (2022) sosyal bilgiler öğretmen adaylarının Türkiye'de yaşanan sorunlara yönelik yaptığı çalışmasının sonucuna göre de Türkiye'de yaşanan sorunların başında kadına şiddet, terör, göç ve çevre sorunları gelmektedir. Tatlıoğlu ve Küçükköse (2015) ile Albayrak (2022) da kadına yönelik şiddetin yaygın bir toplumsal olgu ve günümüzün en ciddi sosyal sorunlarından biri olduğunu açıklamaktadır. Katfar ve Yılmaz'ın (2020) sınıf öğretmenlerinin farklı kültürel yapıdan gelen öğrencilere yönelik görüşlerini değerlendirdiği çalışmasına göre, öğrenciler arasındaki sosyal farklılıklar öğrenciler arasında bir sorun ve çatışma alanı yaratmaktadır. Çevre ile ilgili sorunlara ilişkin literatür incelemesine göre, yapılan çalışmalarda çoğunlukla öğretmen adaylarının çevre sorunlarına yönelik tutumları incelenmiştir. Bu çalışmaların içerisinde yer alan bulgular bu araştırmada öğretmen adaylarının çoğunlukla kirlilik, orman yangınları, bireylerin bilinçsiz davranışlarını başlıca çevresel sorunlar olarak belirtmeleri yönünde desteklemektedir (Yalçınkaya, 2013; Karatekin, Kuş ve Merey, 2014; Cansaran & Yapıcı, 2020). Bu sonuçlar çevre ile ilgili çözülmesi gereken sorunlar ve sorunları yaratan nedenin insan faktörü, bilinçsizlik ve eğitimsizliğin olması açısından bu araştırma sonuçlarını desteklemektedir.

Araştırmada öğretmen adayları Türkiye'nin çözmesi gereken ulusal ve uluslararası sorunların sebeplerini çoğunlukla eğitimsizlik, bilinçsizlik, medya, bürokrasi, eğitim sistemi ve kurumların sorumsuzluğu ile açıklamaktadır. Eğitim sistemine ve bu eksende yapılan düzenlemelere vurgu yapmaları, çalışma grubunun eğitim fakültesi son sınıfta okuyan ve aldıkları derslerle kendilerini mesleğe hazırlayan öğretmen adayları olmalarından kaynaklanmış olabilir. Karagözoğlu'nun (2022) çalışmasının sonucuna göre de sorunların nedenleri arasında eğitim eksikliği, bilinçsizlik ve ekonomik nedenler bulunmaktadır.

Öte yandan bir diğer kategoride katılımcıların çoğunluğu çözülmesi gereken uluslararası sorunlara ilişkin soruya mülteci sorunu, AB'ye girme ve Ermeni tasarısı cevabını vermişlerdir. Şu anda var olan mültecilerden dolayı mülteci sorunun dile getirilmesi oldukça normal bir durumdur. Bununla beraber Ermeni tasarısı ve AB'ye girme gibi sürekli gündemimizde yer almayan konuların da söylenmiş olması ilginçtir. Suriye'den sonra Ukrayna'dan gelen mültecilerin ülkemizde yerleşmelerinden rahatsızlık duyduklarını dile getiren öğretmen adayları, her ne kadar empati yaparak onların yaşadıkları sorunun çözülmesini isteseler de özellikle iş bulma ve yerleşme ile ekonomik standartların yükseltilmesi konusunda mültecilerin kendi alanlarını daralttıklarını düşünmektedirler. Yapılan çalışmalar bu mültecilere yönelik yaklaşım açısından benzer sonuçları içererek araştırmamızı desteklemektedir. Nielsen'e (2016) göre mültecilerin misafir pozisyonundan

kalıcı pozisyona geçmeye başlamaları ile Türkiye’de yaşayan insanlar arasında mültecilerin eğitim ve sağlık alanında edindikleri haklardan rahatsızlık duymalar gitgide artmıştır (Nielsen, 2016, s. 102). İçduygu’ya (2017) göre mültecilere sağlanan sosyal, ekonomik, eğitim ve sağlık alanlarındaki olanaklar halk arasında rekabet duygusunu da başlatınca toplumsal tepkiye yol açmıştır (İçduygu, 2017, s. 35-36). Özellikle zaman zaman medyada yer alan ötekileştirici ifadeler ve mültecilerin fazladan elde ettikleri iddia edilen / düşünülen haklar ile kültürel farklılıklardan kaynaklı uyum sorunları birleştiğinde güvensizlik ortamının oluştuğunu ve onlara yönelik isteksizliğin arttığını söylemek mümkündür. AB’ye girme konusunda ise katılımcıların çoğunluğunun üyeliği istedikleri, AB’ne üye ülkeleri samimiyetsiz buldukları, ülke yönetimine uygulanan politikalardan dolayı destek verdikleri ve sorunun akışına bırakılması gerektiği konusunda hemfikir oldukları görülmektedir. Er’in (2010) Atatürk, Kafkas, Marmara ve Mehmet Akif Ersoy üniversiteleri sosyal bilgiler öğretmen adaylarıyla yaptığı çalışmasının sonuçlarına göre, Türkiye’nin yer alacağı bir AB dünya siyasetine daha fazla yön verecektir. 1915 olaylarının AB’ye girme sürecini olumsuz etkilediğini ifade eden katılımcılar, AB ülkelerinin Türkiye’ye karşı samimi olmadıklarını söylemişlerdir. Bu yönüyle çalışma sonuçları birbirini desteklemektedir. Katılımcılara ulusal ve uluslararası gündemde var olduğunu düşündükleri sorunlara ilişkin düşüncelerinin yanı sıra, neler yapılması gerektiğine dair görüşleri ve çözüm önerileri de sorulmuştur. Öğretmen adayları çoğunlukla ulusal sorunların toplumu eğiterek, eğitimin niteliğini artırmak yoluyla çözümleneceğini düşünmektedirler. Uluslararası sorunların ise ülke çıkarlarını koruyarak, barışçıl yollarla çözülmesi gerektiğini düşünmektedirler. Karagözoğlu’nun (2022) çalışmasının sonucuna göre de öğretmen adayları bu sorunların en fazla *eğitim* ile çözüleceğini düşünmektedir.

Sonuç olarak öğretmen adaylarının yaşadıkları ülkeyi ilgilendiren sorunlara karşı tepkisiz kalmadıkları, sorunlar hakkında fikir yürütebildikleri, ulusal ve uluslararası gündemi takip ettikleri, şu anda var olan ve sürüncemede kalan sorunlara karşı duyarlı oldukları sonucuna ulaşılmaktadır. Öğretmen adayları birey ve vatandaş olarak ülkeleri, yaşadıkları coğrafya ve diğer ülkelerle olan ilişkiler ve sorunlardan haberdardır. Doğrudan ülkelere ait meseleleri sebepler ve çözüm bağlamında değerlendirmelerinin aynı konuyu birden fazla etkiyle açıklama, yorumlama, neden sonuç ilişkisini kurabilme ve problem çözme becerilerini geliştirdiğini söylemek mümkündür. Ayrıca araştırmanın öğretmen adaylarının bir vatandaş olarak yaşadıkları dünyayı daha iyi anlamalarını, toplumsal yaşamı düzenleyen yönetim sistemlerini fark etmelerini sağladığı ve eleştirerek eleştirel düşünme becerilerini geliştirdiği söylenebilmektedir.

Çalışmadan elde edilen sonuçlara göre öğretmen adaylarının gündemi takip eden, ülkelerinin ulusal ve küresel sorunlarına karşı duyarlı, etkin vatandaşlık bilincine sahip olduklarını söylemek mümkündür. Sönmez de (2010) bireylerin hayatlarını devam ettirdikleri toplumu laboratuvar gibi görerek toplumsal olaylara karşı ilgi, çevresine yönelik farkındalık ve toplumsal olaylara çözüm bulmanın gerekli olduğunu ifade etmektedir. Bu hâliyle vatandaşlık eğitimi toplumsal, ekonomik, politik ve kültürel anlamda yerel, ulusal ve uluslararası boyutları içeren çok boyutlu bir eğitimi içermektedir (Hébert, 2009). Araştırmadan elde edilen sonuçlar ışığında bazı önerilerde bulunmak mümkündür. Öncelikle her eğitim kademesindeki öğrencilere vatandaşlık bilinci kazandırmak için güncel olayları eleştirel bir süzgeçten geçirerek dikkatle takip etme alışkanlığı kazandırılmalıdır. Güncel olaylardan haberdar olmak sadece ders çerçevesine sıkıştırılmayarak hayat boyu devam eden bir süreç olarak ele alınmalıdır. Mezun olduklarında farklı disiplinlere ait dersler yanında yaşama dair bilgiler de verecek olan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının bu bakımdan

gündemi takip etmeleri, gelişmelerden haberdar olmaları bir zorunluluktur. Öğretmen adaylarının ulusal konular ve sorunların yanı sıra uluslararası sorunlara ve gündeme dair ilgilerinin çekilmesi önemlidir. Bu bağlamda, uygun derslerde bu konular serpiştirilmeli, öğrenciler bilgilendirilerek merakları cezbedilmelidir. Son olarak, doğrudan hayatla ilgili bir dersin uzmanı oldukları için sosyal bilgiler başta olmak üzere, diğer branşlardaki öğretmenler ve öğretmen adaylarının görüşlerinin dikkate alındığı, ulusal ve uluslararası meselelere ait fikirlerini tartışabilecekleri araştırma sayısı artırılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Acun, İ., Demir, M. & Göz, N.L. (2010). Öğretmen adaylarının vatandaşlık yeterlilikleri ile eleştirel düşünme becerileri arasındaki ilişki. *Journal of Social Studies Education Research-Sosyal Bilgiler Araştırmaları Dergisi*. 1(1), 107-123
- Akdağ, H., Oğuz, R., Tatar, O. & Subaşı, Y. (2014). Ortaokul sosyal bilgiler ders kitaplarının güncel olaylar bağlamında öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi, *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2, 49-65.
- Akkan, M. & Akhan, N. E. (2020). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının güncel olayları argümantasyon tekniği ile değerlendirmeleri. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 8 (2). 118-139.
- Albayrak, A. (2022). *Şiddet mağduru kadınların kadına yönelik şiddet algısı Karaman örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi. Sosyal bilimler enstitüsü.
- Arın, D. & Deveci, H. (2008). Sosyal bilgiler dersinde güncel olayların kullanımının öğrenci başarısına ve hatırd tutma düzeyine etkisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*. 7 (26), 170-185
- Barr, R. D., Barth, J. L. & Shermis, S. S. (1977). *Defining the social studies*. Arlington, VA: National Council for the Social Studies.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (17. Baskı). Ankara: Pegem Yayınları
- Cansaran, A. & Yapıcı, M.(2020). Öğretmen adaylarının çevre sorunlarına ilişkin görüşleri. *Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*. 103,1-12
- Chapin, J. R. (2006). *Elementary social studies: a practical guide* (6th ed.). Boston: Pearson
- Clark, M. & Missingham, B. (2009). *Active citizenship and social accountability*. Development in practice. 19(8), 955-963.
- Clark, C. H., Schmeichel, M. & Garrett, H. J. (2021). How social studies teachers choose news resources for current events instruction. *Harvard Educational Review* 91(1),5-38.
- Creswell, J. W., Hanson, W. E., Plano, K. Vicki. L. & Morales, A. (2007). Qualitative research designs: selection and implementation, *The Counseling Psychologist*, 35(2), 236-264.
- Çelikten, M., Şanal, M. & Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik mesleği ve özellikleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*.19 (2), 207-237

- Çiçek, S. (2018). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının iyi vatandaşlık algılarının incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi. Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Antalya.
- Demirkaya Gedik, H. (2008). Sosyal bilgiler ders kitaplarında güncel konular. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(1),118-134.
- Değirmenci, Y. & Eskici, B. (2019). Öğretmen adaylarının etkin vatandaşlık algılarının incelenmesi. *Uluslararası toplum araştırmaları dergisi*. 11(18), 234-256
- Doğanay, A. (2009). *Öğretmen adaylarının vatandaşlık algısı ve eylemlerinin siyasal toplumsallaşma bağlamında değerlendirilmesi*. I. Uluslararası Avrupa Birliği, Demokrasi, Vatandaşlık ve Vatandaşlık Eğitimi Sempozyumu, Uşak.
- Er, İ. (2010). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının Avrupa Birliği'ne yönelik görüşleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim bilimleri enstitüsü.
- Ersoy, A. F. (2019). *Sosyal bilgiler dersi ve vatandaşlık eğitimi*. İçinde Sosyal bilgilerin temelleri (Editör: Turan, R. ve Yıldırım, T.). ss.153-173
- Eryılmaz, Ö. (2015). *Sosyal bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanmanın öğrencilerin sosyal problemlere duyarlılıklarına etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi. Eskişehir Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Gürdoğan, Bayır, Ö. (2010). *Sosyal bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanmanın öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerine etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi. Anadolu üniversitesi eğitim bilimleri enstitüsü. Eskişehir.
- Gürkan, B. (2009). *Sosyal bilgiler eğitiminde güncel olaylar: ilköğretim dördüncü ve beşinci sınıf öğretmenlerinin sosyal bilgiler eğitiminde güncel olayları ele alış biçimlerinin değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Haas, M. E. & Laughlin, M. (2000). *Teaching current events: Its status in social studies today*. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED440899.pdf>
- Hébert, Y. (2009). Responsibility and citizenship education: Shifting meanings, policy and curricula. *Citizenship Teaching and Learning*, 5(2), 4-15.
- İbret, B. Ü., Karasu-Avcı, E. & Reçepoğlu, S. (2016). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının toplumsal sorunların tespitine yönelik görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 16 (USBES Özel Sayı II), 1295-1319
- İçduygu, A. (2017). Suriyeli sığınmacılar: siyasallaşan bir sürecin analizi. *Toplum ve Bilim*. (140), 27-42
- Kan, Ç. & Demirhan, N. (2019). *Güncel olaylarla sosyal bilgiler eğitimi*. M.B. Minaz ve M. Sert Ağır (Ed.). İçinde Eğitim bilimleri alanında araştırma makaleleri (s. 87-118). Ankara: Gece Yayınevi.
- Kara, T. (2022). *Ortaokul öğrencilerinde ADDIE öğretim tasarım modeli temelli sosyal katılım becerisinin geliştirilmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Bursa Uludağ Üniversitesi
- Karatekin, K., Kuş, Z. & Merey, Z. (2014). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevre sorunlarının çözümünde sosyal katılımları. *Elementary Education Online*. 13(2),345-361

- Karagözoğlu, N. (2022) Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının Türkiye’de yaşanan sorunlara ilişkin görüşleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 26(2), 445-460
- Karasar, N. (2006). *Bilimsel araştırma yöntemi*. (15. baskı). Ankara: Nobel Yayınları.
- Katfar, E. & Yılmaz, F. (2020). Sınıf öğretmenlerinin farklı kültürel yapıdan gelen öğrencilere ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi, *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 6(33):1873-1889
- Kılıçoğlu, G., Karakuş, U., & Öztürk, T. (2012). Günümüz dünya sorunlarına yönelik tutum ölçeği geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Turkish Studies- International Periodical for The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 7(4), 2209-2224.
- Köksal, H. (2019). *İlköğretim sosyal bilgiler dersi öğretim programı*. İçinde Sosyal bilgilerin temelleri (Editör: Turan, R. ve Yıldırım, T.). ss.39-65
- MEB (2023). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programı* (İlkokul ve Ortaokul 4, 5, 6 ve 7. Sınıflar). Ankara
- Mentiş Taş, A. & Özkartal, T. C.(2016). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının güncel olaylar ve derste kullanımına ilişkin görüşleri*. USBES V, 2016 Bildiriler Kitabı. Ss. 69-76.
- Moffatt, M. P. (1957). *Sosyal bilgiler öğretimi* (Nesrin Oran, Çev.). New Jersey Devlet Öğretmen Koleji, Montclair: New Jersey.
- NCSS [National standards for social studies teachers]. (2002). Ulusal standartlar sosyal bilgiler öğretmenleri için <http://downloads.ncss.org/NCSSTeacherStandard sVol11-rev2004>.
- NCSS (2012). Creating effective citizens: A position statement of national. <https://www.socialstudies.org/sites/default/files/publications/se/6505/650511.html>
- Nielsen, S. Y. (2016). Perceptions between Syrian refugees and their host community. *Turkish Policy Quarterly*, 15(3), 99-106.
- Öztürk, C. & Dilek, D. (2004). *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretim programları*. Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi (Edt. Cemil Öztürk & Dursun Dilek).ss.47-81. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Öztürk, T., Yaylak, E. & Öztürk, F. Z. (2021). Use of current events in teacher education. *Journal of International Social Studies*.11(2),11-35.
- Patton, Q. M. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. Bütün, M. ve Demir, S. B. (Çev. Ed.), Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara.
- Paykoç, F. (1989). *Güncel olaylarla belirli gün ve haftaların öğretimi*. B. Özer (ed.), Özel öğretim yöntemleri sosyal bilgiler öğretimi. Eskişehir: Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Pike, G. (2007). Citizenship education in a global context. *Brock education journal*. 17(1), 38-49.
- Puntaswari, N. C. (2020). promoting good citizenship in the social studies course at the secondary school in Indonesia. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*, 398, 229-233

- Sağlamgöncü, A. & Deveci, H. (2023). Sosyal bilgiler dersi güncel olay öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması: Bir Eylem Araştırması. *Eğitim ve Bilim*.48(213), 169-203
- Safran, M. (2014). *Sosyal bilgiler öğretimine bakış*. Tay, B. & Öcal, A. (Ed.). Özel Öğretim Yöntemleriyle Sosyal Bilgiler Öğretimi içinde (s. 1-18). Ankara: Pegem A Yayıncılık
- Sömen, T. (2020). Sosyal bilgiler öğretiminde güncel olaylar, *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41, 431-447.
- Sönmez, Ö.F. (2010). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının topluma hizmet uygulamaları dersine yönelik görüşlerinin kazanım boyutunda değerlendirilmesi. *The Black Sea Journal of Social Sciences*. 2(2),53-72
- Tathioğlu, K. & Küçükköse, İ. (2015). Türkiye’de kadına yönelik şiddet: nedenleri, koruma, önleme ve müdahale hizmetleri. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13, 193-209.
- Uymaz, M. (2021). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının günümüz dünya sorunlarına ilişkin algılarının incelenmesi. *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi*. 7(1),59-79
- Yalçınkaya, E. (2013). İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin çevre sorunları farkındalık düzeyleri. *Marmara Coğrafya Dergisi* (25), 137-151.
- Yazıcı, H. & Arıbaş, K. (Ed.). (2011). *Günümüz dünya sorunları*. Pegem Akademi.
- Yeni, Z.(2023). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının etkin vatandaşlık kavramına ilişkin bilişsel yapılarının incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi eğitim bilimleri enstitüsü, Konya.
- Yıldırım, A. & H, Şimşek (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları, 8. basım.
- Zarrillo, J. J. (2016). Sosyal bilgiler öğretimi ilkeler ve uygulamalar (Bayram Tay & Selçuk Beşir Demir, Çev.) Ankara: Anı Yayıncılık. Sayı: Issue: 2–Aralık/December 2020 Ankara.
- Zarrillo, J. J. Welton, D. A. & Mallan, J. T. (1999). *Children and their world: Strategies for teaching Social Studies* (6th ed.). Boston: Houghton Mifflin.

Research Article

**Etkin Vatandaşlık Bağlamında Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının
Türkiye’yi İlgilendiren Güncel Sorunlara İlişkin Görüşleri**

*Preservice Social Studies Teachers’ Views on the Current Problems Related
to Türkiye in the Context of Effective Citizenship*

Hacer DOLANBAY

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

The social studies course originated in the United States at the beginning of the twentieth century as a search for a solution to the social problems brought about by industrialization, and the new generation raised by this course is aimed to be active, good citizens who know their responsibilities to society (Barth, 1977; Çiçek, 2018; Puntaswari & Yogyacarta, 2019). Students should be interested in the events affecting society and the world they live in as active citizens who are familiar with other people, their country, the world, and social values. They should also possess adequate knowledge about political processes, exchange ideas on these issues with their surroundings, and engage in discussions in their classes (Moffatt, 1957; NCSS, 2012). In this context, being an effective citizen requires understanding both past and present events and being aware of what is happening around them. For the future, citizens must know about current events and be able to comment on these events (Arın & Deveci, 2008; Clark & Missingham, 2009; Akdağ et al., 2014). The aim of this study is to determine the awareness of preservice social studies teachers regarding current issues in Türkiye and around the world, with a focus on Türkiye.

Methods

Research Design

This research used a phenomenological design. A phenomenological design aims to enable participants to reveal their experiences about a phenomenon and the meanings they assign to the phenomenon (Creswell et al., 2007).

Sample

The sample consisted of ten senior students studying in the Social Studies Teaching Department at a state university during the 2024-2025 academic year. Simple random sampling was employed to select participants.

Data Collection

The data were collected using a semi-structured interview form consisting of four main and seven additional questions.

Data Analysis

The data obtained through the semi-structured interview form were subjected to content analysis, grouped under specific codes, and presented thematically.

Findings and Discussion

As a result of the data analysis, four themes were identified. According to the preservice teachers, the national problems that need to be addressed include issues related to education, society, morality, economics, politics, and the environment. The preservice teachers most frequently identified the refugee problem, the Armenian recognition bill, EU accession, and natural gas disputes as international problems that Türkiye needs to solve. According to Nielsen (2016), with refugees transitioning from temporary guests to permanent residents, there has been increasing discomfort among the local population regarding the rights refugees have gained in education and health services in Türkiye. Similarly, Er's (2010) study with preservice social studies teachers at Atatürk, Kafkas, Marmara, and Mehmet Akif Ersoy universities emphasized that Türkiye's inclusion in the EU could influence global politics significantly.

On the other hand, The preservice teachers attributed the causes of national problems to a lack of education, a lack of awareness, and media. However, they expressed limited opinions about the causes of international problems. Aside from bureaucratic incompetence and institutional irresponsibility, many participants struggled to answer the question about the causes of international problems. When asked about solutions, about half of the preservice teachers emphasized education as a key factor in solving national problems. For international problems, most participants suggested that solutions should focus on peaceful negotiations, prioritizing the national interests of the country. In a study by Yılmaz and Altinkurt (2011), preervice teachers emphasized the concepts of exams and inequality of opportunity in education. İbret et al. (2016) also highlighted unemployment and the inability to produce energy as a problem that needs to be solved in the social field. The present findings revealed that preservice teachers are not indifferent to the problems in their country, they can develop ideas about problems, follow national and international agendas, and are sensitive to current and ongoing problems. It seems that their evaluation of issues directly related to their countries in the context of causes and solutions improves their skills in explanation, interpretation, cause-effect analysis, and problem-solving from multiple perspectives. Accordingly, it can be said that preservice teachers have an active citizenship consciousness, follow the agenda, and are sensitive to national and global problems.

Conclusion

The study demonstrates that preservice teachers are not indifferent to the issues in their country. They can form opinions on problems, follow national and international agendas, and exhibit sensitivity toward current issues. Their ability to evaluate issues related to their country in terms of causes and solutions enhances their skills in explanation, interpretation, cause-effect analysis, and problem-solving. Overall, the findings suggest that preservice teachers possess an active sense of citizenship, are aware of the national and global challenges faced by their country, and respond actively to ongoing issues.